

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C177 – OND16**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 25 maart 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de brandveiligheid van scholen en schoolinternaten	
Vraag om uitleg van mevrouw Linda Vissers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het ontbreken van wetgeving rond de brandveiligheid in schoolgebouwen	3
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de impact van niet-onderwijsgebonden regelgeving	8
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Se-n-Se-opleiding Integrale Veiligheid	12
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de leertijd	13
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de wiskundekennis van leerlingen uit het tweede middelbaar	
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de peiling naar de kennis wiskunde in de eerste graad van het secundair onderwijs (A-stroom)	18

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de brandveiligheid van scholen en schoolinternaten

Vraag om uitleg van mevrouw Linda Vissers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het ontbreken van wetgeving rond de brandveiligheid in schoolgebouwen

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Geachte minister, als burger verwacht men dat een school brandveilig is. De brandveiligheid van scholen is echter niet zo'n evidente zaak. Zo vernam ik dat er in feite geen specifieke regelgeving is voor de criteria voor scholen. Dat bleek onlangs ook in Antwerpen.

In een internaatschool is het gemeenschapsleven in principe niet gevaarlijker dan elders maar omwille van de densiteit van de bezetting, de dichtste na schouwburgen, bioscopen en kerken, de bezettingsduur, soms tot 60 uur per week, de aanwezigheid van stookplaatsen, collectieve keukens, labo's en werkplaatsen en de leeftijd en gedragingen van de jeugdige gebruikers ontstaan er specifieke risico's die bestendige uitdagingen vormen. Voor internaten zijn er nog risicoverhogende factoren.

De federale overheid is bevoegd voor de basisnormen inzake brandveiligheid. Deze normen gelden voor alle gebouwen, ongeacht hun bestemming. De federale overheid attesteert en behandelt afwijkingsaanvragen in dit verband.

De Vlaamse overheid kan aanvullende veiligheidsnormen uitvaardigen waarin rekening wordt gehouden met de specifieke bestemming van een gebouw. Voor deze normen kan zij ook zelf attesteren en afwijkingsaanvragen behandelen. Vlaanderen is al lang vragende partij voor de overheveling van de bevoegdheid inzake brandveiligheidsnormen aan de gemeenschappen.

De Vlaamse Regering bekrachtigde op 13 maart 2009 het Woonzorgdecreet en op 20 maart het decreet houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De artikelen 2, 3 en 4 van dit laatste decreet scheppen de decretale basis voor het installeren van een Vlaamse commissie brandveiligheid. Deze commissie kan adviseren over nieuwe regelgevende initiatieven voor brandpreventie. Ze zal ook de afwijkingsaanvragen behandelen, zodat we hiervoor niet langer afhankelijk zijn van de federale overheid.

Minister, dezelfde aanpak als voor het domein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zou ook gevolgd kunnen worden voor de Vlaamse scholen. Maar er zijn niet alleen de criteria. Doordat de investeringen in de onderwijsinfrastructuur vaak vertraagd worden door de bestaande wachtlijsten, is het mogelijk dat ook investeringen die een positieve impact hebben op de brandveiligheid worden doorgeschoven.

Op de website van het departement Onderwijs staat dat er in het basisonderwijs in het schooljaar 2005-2006, in 64 procent van de scholen tekorten werden vastgesteld in verband met het risicobeheersingsbeleid. Dat wil zeggen dat er problemen zijn met de brandveiligheid, de hygiëne, het schoolgebouw enzovoort. In meer dan 40 procent van de in dat schooljaar geïnspecteerde secundaire scholen waren er problemen met welzijn en veiligheid, waaronder brandveiligheid. Bovendien leerde een vluchtig nazicht van de pers van de afgelopen 3 maanden me dat er in die tijd in minstens vier scholen evacuaties waren naar aanleiding van brand.

Minister, in welke mate is deze problematiek naar uw inschatting aan de orde en wat is de sense of urgency? In welke mate voldoen de Vlaamse scholen aan de vigerende brandveilig-

heidsnormen respectievelijk binnen het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de internaten?

Volstaan de criteria die momenteel gehanteerd worden voor de specifieke situatie in de scholen en in de internaten? Zijn er speciale regelingen voor de scholen van het buitengewoon onderwijs? Acht u een gelijkaardig initiatief als voor het domein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aan de orde? Wordt voorrang gegeven aan renovaties die omwille van de brandveiligheid noodzakelijk zijn?

De voorzitter: Mevrouw Vissers heeft het woord.

Mevrouw Linda Vissers: Elk gebouw moet veilig zijn, zeker voor wat de brandveiligheid betreft. Vooral in de scholen zou alles tot in de details geregeld moeten zijn. Daar zijn dagelijks immers veel kinderen en leerkrachten aanwezig. De school draagt dan ook een grote verantwoordelijkheid.

Ongeveer 20 jaar geleden werd Onderwijs een Vlaamse bevoegdheid. De Vlaamse overheid legde echter geen normen op voor de brandveiligheid in schoolgebouwen. Toch moeten de scholen jaarlijks een brandveiligheidsrapport kunnen voorleggen aan de onderwijsinspectie. De brandweer moet voor de scholen een brandveiligheidsrapport opstellen, maar kan zich daarvoor niet baseren op normen. Uit onderzoek blijkt dat tal van oudere scholen in Vlaanderen verre van brandveilig zijn.

Het initiatief dat in Antwerpen is genomen, kunnen we alleen maar toejuichen. Toch zou het beter zijn dat er een uniforme regelgeving geldt voor heel Vlaanderen.

Minister, er is momenteel geen wetgeving voor schoolgebouwen, alleen een norm, maar die is hopeloos oud. Waarop moet de brandweer zich baseren bij een onderzoek? Is de bestaande oude norm nog steeds actueel? Erkent u dat er op dit moment in Vlaanderen scholen zijn die verre van brandveilig zijn? Bent u op de hoogte van het protocol dat werd afgesloten tussen de drie onderwijsnetten, het stadsbestuur en de brandweer van Antwerpen? Erkent u dat dit initiatief beter een initiatief was geweest van de Vlaamse overheid? Wanneer zult u werk maken van nieuwe normen voor brandveiligheid in schoolgebouwen zodat er een uniforme regelgeving is voor heel Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Onderwijsinstellingen worden erkend, gefinancierd en gesubsidieerd indien ze gevestigd zijn in gebouwen en lokalen die voldoen aan de voorwaarden op het gebied van hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid. Voor de internaten wordt dezelfde erkenningsvoorwaarde vermeld in het KB van 1986. Deze erkenningsvoorwaarde impliceert dat de onderwijsinspectie ook controleert of hieraan wordt voldaan. Voor de internaten zijn dat vijfjaarlijkse controles.

Het decreet betreffende de kwaliteit van het onderwijs vermeldt in artikel 4: “Elke onderwijsinstelling is, rekening houdend met haar pedagogisch of agogisch project, ervoor verantwoordelijk kwaliteitsonderwijs te verstrekken en het geboden onderwijs kwaliteitsvol te ondersteunen.”

Dit artikel is de basis om te stellen dat het schoolbestuur verantwoordelijk is voor de aspecten van bewoonbaarheid, veiligheid, inclusief brandveiligheid, hygiëne en milieuzorg als voorwaarden om kwaliteitsvol onderwijs te verstrekken. Dat is inherent aan ons onderwijsstelsel.

In uitvoering van het decreet betreffende de onderwijskwaliteit van mei 2009 wordt een besluit van de Vlaamse Regering voorbereid waarin gesteld wordt dat de onderwijsinspectie een marginale controle uitvoert met betrekking tot de voorwaarden op het gebied van hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid. Dat betekent dat zij onderzoekt of de materieel bevoegde overheden geen tekortkomingen hebben vastgesteld en of alle wettelijk vereiste veiligheidsattesten zijn afgeleverd.

In verband met de brandveiligheid van onderwijsinstellingen en internaten steunt de controle bijgevolg op het wettelijk vereiste brandpreventieverslag dat door de brandweer wordt afgeleverd. Deze voorgestelde regeling herneemt wat in artikel 7, paragraaf 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 1999 werd vooropgesteld. Artikel 38, paragraaf 5 van het hiervoor vermelde Kwaliteitsdecreet van 2009 vermeldt dat het toezicht op de voorwaarden inzake hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid van gebouwen en lokalen, vermeld in de reglementering, afzonderlijk van de doorlichting kan worden uitgevoerd.

De onderwijsinspectie opteert vanaf dit schooljaar voor deze werkwijze. Dit betekent dat onder meer op het vlak van de brandveiligheid tijdens het vooronderzoek wordt vastgesteld of de instelling beschikt over een gunstig brandpreventieverslag. Is het antwoord negatief, dan impliceert dat een prioritaire bijkomende controle.

Dat de onderwijsinspectie van nabij deze problematiek opvolgt, wordt onder meer duidelijk in wat volgt. De inspectie gebruikt voor de controles inzake bewoonbaarheid, veiligheid, hygiëne en milieuzorg een controlelijst die ook door de instellingen als een vorm van zelfcontrole kan worden gebruikt. Er is een gelijkaardige controlelijst voor de internaten.

De onderwijsinspectie participeert aan het overleg met andere actoren om voor dringende problemen een oplossing te zoeken.

Om te weten in welke mate er een probleem is met de brandveiligheid van scholen, kan volgende informatie uit de schoolgebouwenmonitor van AGIO worden gehaald: 69 percent van de vestigingsplaatsen voldoet aan het meest recente brandweerverslag, 18 percent voldoet niet en van 14 percent weet men het niet.

Uit de monitor blijkt ook dat het aantal positieve evaluaties door de brandweer toeneemt naarmate de schoolgebouwen jonger zijn. Uit de resultaten van de schoolgebouwenmonitor blijkt ook dat op 60 percent van de vestigingsplaatsen de directies van mening zijn dat het gebouw grotendeels of helemaal tegen brand is beveiligd. 16 percent van de directies is van mening dat dit niet of slechts in geringe mate het geval is.

Voor het antwoord op uw tweede vraag moet ik verwijzen naar het jaarverslag van de onderwijsinspectie. Uit dat verslag blijkt dat 44 percent van de basisscholen die in de periode 2000-2008 werden doorgelicht, niet volledig in orde waren met de brandveiligheid. Aangezien het echter gaat om een inspectie die eerder een marginale controle impliceert, betekent dit niet noodzakelijk dat deze scholen onveilig waren, wel dat deze scholen geen brandweerverslag konden voorleggen of niet konden aantonen dat gevolg werd gegeven aan dat brandweerverslag.

Wat de internaten betreft, kunnen we geen gegevens voorleggen, omdat het toezicht op de gesubsidieerde internaten slechts één keer om de vijf jaar geschiedt. Dat toezicht gebeurt dit schooljaar. Het is volop bezig, en dus is het nog te vroeg om al resultaten te kunnen meedelen.

Er bestaat geen specifieke wetgeving voor de brandveiligheid van schoolgebouwen. Op het vlak van brandveiligheid moeten nieuwe schoolgebouwen wel voldoen aan de nationale richtlijn 'NBN S21-204 – Brandbeveiliging in Schoolgebouwen'. Alle nieuw op te richten gebouwen moeten ook beantwoorden aan de voorschriften van het KB van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing, gewijzigd in 1996 en 1997.

Er bestaat dus wel degelijk een algemene norm voor nieuwe gebouwen. Die norm volstaat voor het vastleggen van de kenmerken waaraan gebouwen moeten voldoen. Voorts moet een school ook een preventiebeleid voeren waarvan veiligheidsonderwijs aan de leerlingen een onderdeel is. Daarenboven kan de lokale brandweer naargelang de lokale toestand bijkomende richtlijnen of eisen stellen.

De onderwijsinspectie controleert onder het luik ‘veiligheid en welzijn’ de ‘veiligheid van het domein van de instelling’. Hiervoor zijn volgende regelgeving en normering van toepassing: het ARAB, titel II, hoofdstuk I, afdeling V ‘Voorzorgen tegen brandgevaar, ontploffingen en toevallige ontsnappingen van schadelijke of ontvlambare gassen’ en ook de al eerder vermelde nationale richtlijn over de brandbeveiliging in schoolgebouwen. Op die manier worden deze normen op bestaande gebouwen toegepast.

De inspectie zal zich voor het aspect brandveiligheid baseren op een brandpreventieverslag. De inspectie hanteert een controlelijst waarin ‘de veiligheid van de leer- en leefomgeving’ een variabele is. Ik beschik niet over aanwijzingen dat er gevaarlijke toestanden zouden zijn waarvan de inrichtende schoolbesturen zich niet bewust zijn. Hierbij moet ook nog worden opgemerkt dat de bevoegdheid om bindende regels inzake brandveiligheid van alle gebouwen te bepalen een bevoegdheid van de federale overheid is, en niet van de Vlaamse overheid.

Het is niet zo dat elke sector eigen brandveiligheidswetgeving mag uitwerken. Dat kan, maar dan als extra norm, bovenop de wettelijke regeling. De school en de inrichtende macht zijn de eerste verantwoordelijken voor de brandveiligheid, en uiteindelijk is het de burgemeester op wiens grondgebied de school zich bevindt die verantwoordelijk is om na te gaan of alle voorwaarden zijn vervuld. De verantwoordelijkheid ligt dus niet bij de minister.

Moeten we een regeling zoals die van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin uitwerken? De stad Antwerpen heeft werkingsafspraken gemaakt met de besturen van de scholen gelegen op haar grondgebied, de leden van het vast bureau van de Onderwijsraad Antwerpen maar ook de onderwijsinspectie. Aanleiding was het gegeven dat de brandweer van Antwerpen bij gebrek aan regelgeving geen officieel brandweerverslag meent te kunnen opstellen. Het is duidelijk dat de basisnormen voor bestaande gebouwen enkel richtinggevend zijn en dus niet verplicht kunnen worden gesteld. Maar nogmaals: de brandweer moet beoordelen aan welke normen de scholen moeten voldoen.

De brandweer is daarom begonnen met de opmaak van een reglement ‘brandveiligheid in schoolgebouwen’, in samenspraak met de scholen. Dit reglement is gebaseerd op de basisnormen en de recente politiecodex. We zullen dit werk heel goed opvolgen. Als de stad over één reglement beschikt, dan kan dit uiteraard door andere entiteiten worden gebruikt. Bovendien zal de onderwijsinspectie bij ontstentenis van een brandweerverslag dit brandpreventieverslag als geldig document beschouwen. Deze werkwijze kunnen we beschouwen als een voorbeeld van goede praktijk. Als het resultaat aan de verwachtingen beantwoordt, zullen we het eventueel veralgemenen en aan alle brandweerkorpsen, burgemeesters en scholen overmaken.

Uiteraard sta ik achter het Antwerpse initiatief. Ik ben bereid om met de minister van Binnenlandse Zaken te overleggen of het wenselijk is om het resultaat van het Antwerpse initiatief te veralgemenen. Dat kan dus pas zodra dat initiatief is beëindigd. Het is evenwel niet mijn bevoegdheid om de basisnormen inzake brandveiligheid vast te stellen. Als omwille van de brandveiligheid renovaties nodig zijn, dan is bepaald dat via een spoedprocedure afwijkingen op de wachtlijst van subsidiedossiers mogelijk zijn. Brandveiligheid is vanzelfsprekend een voldoende reden om dergelijke afwijking te vragen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Ik dank u voor het erg uitgebreide en ook bijzonder technische antwoord. Het is vrij moeilijk al die wettelijke bepalingen volledig te laten bezinken. Ik heb in elk geval begrepen dat de Vlaamse overheid enkel een aanvullende normering kan opleggen.

De minister heeft terecht naar het Antwerpse voorbeeld verwezen. Daar is zelf het initiatief genomen om de situatie in het vrij, het stedelijk en het Gemeenschapsonderwijs te bekijken en meer te harmoniseren. Dit lijkt me een positief initiatief.

Ik wil in dit verband vermelden dat de stad Gent ook al een dergelijk initiatief heeft genomen. Ik vind het vreemd dat de minister hier niet naar heeft verwezen. Eerlijk gezegd ben ik zelf ook vergeten ernaar te verwijzen.

Tijdens de vorige zitting van de Gentse gemeenteraad heb ik de schepen van Onderwijs een vraag over de situatie in de Gentse scholen gesteld. Uit het antwoord is gebleken dat die situatie vergelijkbaar is met de situatie in Antwerpen. Net als de Antwerpse brandweer heeft ook de Gentse brandweer het initiatief genomen om de situatie in het stedelijk onderwijs te bekijken. Het verschil met de Antwerpse aanpak houdt in dat de Gentse brandweer de controles zelf heeft uitgevoerd. Dit lijkt me niet slecht. We moeten nagaan hoe de stad Gent dit probleem heeft aangepakt. In Antwerpen werkt de brandweer samen met de preventieadviseurs van de scholen. Zij stellen een verslag van de brandveiligheidssituatie van de schoolgebouwen op. Volgens de Gentse schepen zijn de preventieadviseurs in bepaalde mate betrokken partij. Misschien zijn ze niet volledig objectief. Ik wil geen kritiek op die mensen uiten. We moeten die overweging maken. De Gentse brandweer doet al het werk zelf en kan de objectiviteit bijgevolg meer garanderen. Voor beide manieren valt iets te zeggen. We moeten beide bekijken.

Ik ben de idee genegen de resultaten van de aanpak in Antwerpen en waarom ook niet in Gent af te wachten. Zodra we weten welke vruchten die hebben afgeworpen, kunnen we naar de federale minister van Binnenlandse Zaken stappen om de regeling naar het hele gebied uit te breiden.

Mij lijkt het belangrijk aandacht voor deze problematiek te hebben. Het gaat om de schoolgebouwen van onze kinderen. Ik zou het als ouder niet graag meemaken dat er doden vallen omdat we dingen over het hoofd hebben gezien.

Ik begrijp dat we niet voor dezelfde aanpak willen kiezen als in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De minister wil eerst de resultaten van de initiatieven in Antwerpen en in Gent afwachten. We zullen dan zien welke stappen moeten worden gezet.

De voorzitter: Mevrouw Vissers heeft het woord.

Mevrouw Linda Vissers: Ik dank de minister voor het vrij lange en eigenlijk ook vrij snel gebrachte antwoord. Ik ben dat niet gewoon. Ik kan zo snel niet schrijven. Ik heb geprobeerd een en ander te onthouden.

Wat me enigszins heeft verontrust, is de stelling van de minister dat er een gunstig brand-preventieverslag moet zijn, maar dat 18 percent van de scholen niet voldoet en 14 percent van de scholen het zelfs niet weet. Als we dat optellen, moeten we bij de brandveiligheid van 32 percent van de schoolgebouwen vraagtekens plaatsen. Dit verontrust me enigszins. Volgens de minister zou 44 percent van de basisscholen niet voldoen of geen brandweerverslag kunnen voorleggen. Ook dit verontrust me.

Volgens de minister zijn er geen specifieke brandveiligheidsvoorschriften voor de bestaande scholen. Er is een norm voor nieuwe gebouwen. Deze vraag om uitleg gaat echter vooral over de bestaande scholen. Ik veronderstel dat het probleem in de nieuwe scholen niet zo groot zal zijn.

Ik stel me tevens vragen bij de stelling van de minister dat de lokale brandweer bijkomende eisen kan stellen. De brandweer is zelf vragende partij om een regelgeving voor heel Vlaanderen in te voeren. Nu kan een gemeente iets beslissen en een andere gemeente iets heel anders beslissen. Dit leidt tot willekeur en tot wrevel bij de brandweermensen.

De brandweer vraagt om een voor iedereen identieke norm. We kunnen het Antwerpse initiatief dan ook enkel toejuichen. Het had hier echter niet om een Antwerps, maar om een Vlaams initiatief moeten gaan. Dit initiatief zou door alle brandweerkorpsen moeten kunnen worden toegepast. Ik ben blij dat de minister heeft verklaard dat hij zal nagaan of we dit kunnen doortrekken. De brandweer is hier allicht ook blij om.

In dit land moet er eerst een ramp plaatsvinden voor er wettelijke normen komen. Dat verontrust de brandweer. Ik ben vroeger nog opleidingscoördinator van een brandweerschool geweest. Ik heb nog steeds veel contacten met die mensen. Ik vind het dan ook jammer dat de minister op het einde van zijn antwoord heeft verklaard dat hij nog zal nagaan of het wenselijk is een gesprek met de minister van Binnenlandse Zaken te voeren. Ik had hem liever horen zeggen dat het voor hem een prioriteit is er bij de minister van Binnenlandse Zaken op aan te dringen dringend werk van een goede regeling te maken. Eventueel kan de Antwerpse regeling proactief naar alle anderen worden gestuurd.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Vissers, ik wil u even onderbreken. Ik heb iets anders gezegd. Zodra de werkzaamheden in Antwerpen zijn afgerond, zal ik een eventuele veralgemening met de minister van Binnenlandse Zaken bespreken. Ik vind het goed dat dit werk in Antwerpen wordt verricht. Het gaat hier om een grote stad met bekwame mensen. Ik wil hun dit werk laten doen. Zodra ze klaar zijn, zullen we hier rekening mee houden. Op die manier krijgen die mensen erkenning voor het geleverde werk. Ik zal zeker overleg met de minister van Binnenlandse Zaken plegen. Dat is wat ik heb gezegd.

Mevrouw Linda Vissers: Zodra de werkzaamheden in Antwerpen zijn afgerond, zal de minister ermee naar de minister van Binnenlandse Zaken stappen. Daar ga ik van uit. Dit zal in een Vlaamse regelgeving resulteren.

Minister Pascal Smet: Het kan ook om een Belgische wetgeving gaan. Het onderscheid tussen Vlaams, Waals en Brussels speelt voor mij geen rol. Er moet voldoende regelgeving zijn. Ik hoop dat daar dringend werk van wordt gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Het gaat om een federale bevoegdheid. Ik zit ook in de Senaat. Ik zal dit dossier zeker ook naar daar meenemen en er een deel van het werk doen.

Minister Pascal Smet: U ziet dat de Senaat toch nog zin heeft.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de impact van niet-onderwijsgebonden regelgeving

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, beste collega's, mijn vraag ligt in dezelfde lijn als een aantal vragen die in deze commissie nu en dan aan bod komen, maar is wat algemener. Mijn vraag gaat over de impact van niet-onderwijsgebonden regelgeving op het onderwijs.

Naast de onderwijsgebonden werkingskosten dragen scholen nog tal van andere verplichtingen die niet rechtstreeks met het onderwijs en het onderwijsbeleid te maken hebben. Ik heb een lijst gemaakt van wat er allemaal bestaat aan verplichtingen. Ik kwam tot 54 regels, gaande van de nieuwe vzw-wetgeving met betrekking tot de boekhouding tot de Europese normen voor veiligheid en hygiëne, de normen voor voedselveiligheid die worden gecontroleerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), verplichte aansluitingen bij allerlei diensten, preventieadviseurs, het verplicht bodemattest bij herstructurering als de eigenaar verandert, alle wetgeving in verband met grafische kopieën en muziekpartituren, de verplichte aangifte van camerabewaking enzovoort.

Minister, ik stel vast dat de impact van deze niet-onderwijsgebonden nieuwe verplichtingen op de organisatie en zeker ook op de werkingsmiddelen nooit vooraf wordt ingeschat bij de totstandkoming ervan. Ik hoor in het veld dat deze impact steeds groter wordt. Het wordt

steeds moeilijker om aan alles op een voldoende manier te beantwoorden en om dat ook nog betaalbaar te houden. Ik heb dit al even kort aangehaald bij de bespreking van de beleidsnota Onderwijs. Ik stelde toen voor om voor wat betreft de Vlaamse regelgeving op een eenvoudige manier een soort impactanalyse voor nieuwe regels op scholen in te voeren. Ik wil daar niet per se een nieuwe structuur zoals een aparte reguleringsimpactanalyse (RIA), maar wel een reflectie op de administratie of het kabinet Onderwijs om bij nieuwe regelgeving die vanuit andere beleidsdomeinen komt, goed in het achterhoofd te houden of ze een impact heeft op scholen en zo ja, of we, vooraleer de regelgeving definitief is, kunnen onderhandelen of onderzoeken samen met die netten of die sector of het effectief nodig is dat ook scholen voor 100 percent aan alle punten en komma's van die regelgeving voldoen. Of moet daarvoor in uitzonderingen worden voorzien? Dat zou preventief een aantal zaken kunnen vergemakkelijken.

Minister, erkent u het probleem van de groeiende niet-onderwijsgebonden regelgeving met een grote, vaak financiële impact op de organisatie en de werkingsmiddelen van scholen? Krijgt u ook die signalen? Beschikt u over een studie die de regelgeving inventariseert en aangeeft hoe zwaar die impact is? Zo niet, bent u van plan om een dergelijke studie te maken of om uw administratie een dergelijke inventarisatie te laten opstellen? Hebt u contact gehad met de betreffende ministers op federaal niveau, zoals u bij de bespreking van de beleidsnota in uw repliek aankondigde? U verwees toen naar het Overlegcomité dat toen gepland was. Hebt u dat daar op de agenda kunnen plaatsen? Wat was het resultaat van het gesprek? Wat vindt u van mijn voorstel om binnen de Vlaamse Regering, wanneer het gaat om Vlaamse nieuwe regels, te onderzoeken of er een vorm van impactanalyse voor nieuwe regelgeving mogelijk is? Op welke manier zou u dat dan doen: al dan niet formeel via een RIA, of informeel via een reflectie op de administratie?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Deze vraag is heel terecht. Wij worden inderdaad in onze scholen geconfronteerd met bijzonder veel niet-onderwijsgebonden wetgeving, die repercussies heeft voor het personeel en de middelen. Ik herinner u, minister, en mijn collega's ook aan mijn vraag van vorige week in verband met de veiligheidscoördinatoren. Ook de vraag van daarnet over brandveiligheid houdt daar onrechtstreeks verband mee. De hele problematiek van welzijn, veiligheid, gezondheid en voeding op school vergt heel wat extra aandacht. Daarvoor beschikt men niet altijd over de nodige mensen en middelen.

Voorzitter, minister, ik ben er mij anderzijds wel van bewust dat we vandaag niet de extra middelen hebben voor extra vragen. In het kader van de besprekingen van de komende cao is het zeker en vast nuttig om dit al stapsgewijs op te volgen. Ik heb begrepen dat de vakbonden en de koepels vragende partij zijn om deze problematiek te onderzoeken.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Voorzitter, minister, ook ik vind de vragen van mevrouw Poleyn zeer terecht. We hebben het hier al meerdere keren gehad over de planlast waarover scholen en leerkrachten steeds meer klagen. U stelt dan stevast, zoals uw voorganger de heer Vandenbroucke, dat het niet zozeer de planlast is die opgelegd wordt door de vragen vanuit de overheid, maar dat het elders zit. Ik denk dat we hier al een deel van die planlast hebben.

De voorzitter: Waar zit die dan?

Mevrouw An Michiels: Het zouden de koepels zijn die extra vragen stellen. U legt dit niet op, maar het komt er wel allemaal bij. En de scholen moeten dat allemaal mee in orde krijgen. Dat zorgt eveneens voor extra planlast. Als daar dan weinig of niets tegenover staat, dan kan ik me inbeelden dat scholen stilaan verzuipen in al die extra's en niet meer toekomen aan wat ze echt moeten doen, namelijk optimale omstandigheden creëren om les te kunnen geven. Ik sluit me dan ook aan bij de zeer terechte vragen van mevrouw Poleyn.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina de Knop: Ik kan niet veel nieuws meer toevoegen. Mevrouw Michiels heeft de aanvullingen gedaan die ik ook zelf wilde doen.

Dit is een heel terechte vraag. Het laatste voorstel van mevrouw Poleyn, namelijk om een soort impactanalyse te doen, lijkt me interessant. We willen de scholen zeker niet belasten met nog meer taken. Het zou dan ook een goede oefening zijn om na te gaan wat er zoal wordt gevraagd van de scholen. Scholen en directies moeten ongeveer supermensen zijn om dit allemaal in goede banen te leiden. Het is uiteraard cruciaal dat zij zich kunnen concentreren op hun kerntaken.

Naast die analyse kan misschien ook worden nagegaan hoe de overheid kan faciliteren, zodat veiligheid en hygiëne, voedselveiligheid en dergelijke meer worden getoetst zonder dat zij een bijkomende werklast betekenen voor de directie zelf. Er zijn misschien andere organisaties of instellingen die de scholen daarin kunnen bijstaan en in wier takenpakket die kan worden opgenomen. Dat is een oefening die vanuit het departement kan worden gestuurd.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik heb een bijkomende vraag. In de veronderstelling dat er een aantal zaken bijkomen, wordt dit dan toegevoegd als controle-element bij de doorlichting van een school? Als de inspectie naar de school komt, wordt die daar dan ook weer op gecontroleerd en afgerekend?

De heer Boudewijn Bouckaert: Er is partijoverschrijdend een resolutie over die planlast goedgekeurd naar aanleiding van een interpellatie van de heer De Meyer, een aantal weken geleden. In de pers werd gemeld dat heel wat schooldirecteurs vroegtijdig afhaken. Misschien is een van de oorzaken daarvan de administratieve overlast die het eigenlijke directiewerk onmogelijk maakt.

In de Vlaamse administratie, Algemeen Bestuur, is er de dienst Wetsmatiging. Kan die dienst niet worden ingeschakeld om de planlast van directies te verminderen en de regelstroom die uit verschillende bronnen op de scholen afkomt, beter te coördineren zodat dat werk voor de directies wordt geminimaliseerd?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Uiteraard ken ik het probleem. Ik heb het ook erkend tijdens de bespreking van de beleidsnota.

Voor scholen zijn er inderdaad heel wat verplichtingen die afkomstig zijn van niet-onderwijsregelgeving. Dat kan Vlaams of federaal zijn. Ik denk dan aan de milieuvergunningen, het Afvalstoffendecreet, de bodemsanering en de energiezorg. Voor de veiligheid zijn er de federale bepalingen inzake keuring en onderhoud van apparatuur. Er zijn ook verplichtingen inzake voedselveiligheid. De wet op het welzijn op het werk houdt een reeks opdrachten in bij de gezondheidspreventie en de concrete werking van de werkvloer. Er is ook regelgeving inzake gewenst gedrag onder het personeel. Er zijn de boekhoudkundige verplichtingen, eigen aan vzw's. Er zijn de auteurs- en productierechten, en er is de personeelsregelgeving wanneer schoolbesturen op eigen middelen personeel aanwerven. Er is dus heel wat wetgeving die niet direct met onderwijs te maken heeft.

Ik wil er wel op wijzen dat een aantal verplichtingen inherent zijn aan iedere organisatie in Vlaanderen of in België, of het dan gaat over een publieke instantie of over een privébedrijf. Ik denk dan aan de dubbele boekhouding voor vzw-wetgeving. Die geldt voor iedereen. Ook wat de toepassing van de milieuvergunningswetgeving betreft, mag er geen probleem zijn.

Het grote probleem is dat er soms regelgeving wordt uitgevaardigd die niet altijd rekening houdt met de specificiteit van scholen. Ik geef dan het voorbeeld van de voedselveiligheid waar zeer strikte normen nodig zijn. Anderzijds gaat het niet over de voedselbereiding voor

heel België. Zeker voor wat de federale wetgeving betreft, kan de vraag worden gesteld of er wel voldoende rekening wordt gehouden met de specificiteit van scholen. Dat is een extra dimensie die ik nog niet heb gehoord, maar die wel heel belangrijk is.

Op dit moment concentreert de administratie zich vooral op het direct informeren van de betrokken diensten van scholen zodra er sprake is van nieuwe verplichtingen die van toepassing kunnen zijn op scholen. Ik denk dan aan de auteursrechten en de welzijns-wetgeving. Er zijn diverse informatiesessies georganiseerd met het federaal voedsel-agentschap. Samen met het Departement Leefmilieu is een brochure Vlarempel verspreid in alle scholen. Vanuit mijn onderwijsadministratie wordt het accent gelegd op communicatie over de niet-onderwijsgebonden regelgeving. Dat is ook al een grote stap voorwaarts.

Op dit moment hebben we nog geen uitgewerkte studie die de betreffende regelgeving oplijst. Het is wel de bedoeling om die te maken. Er zijn nog andere zaken die de administratie moet doen. Er zijn nog maar 3 maanden verstreken sinds we die besproken hebben. De administratie moet die opnemen in haar planning. Er staan heel wat zaken op stapel.

We hebben nog geen contact gehad met het federale niveau. We hadden even gedacht om dat op te nemen in het samenwerkingsfederalisme van premier Leterme. We hebben ons echter voorgenomen om ons te concentreren op het verlagen van de btw op schoolgebouwen van 21 naar 6 percent. Mevrouw De Knop, tot mijn grote ontzetting heb ik moeten lezen dat de heer Vanhengel vindt dat dit pleidooi “getreiter van Vlaanderen” is. Gelukkig heeft de Brusselse regering gevraagd om de btw op schoolgebouwen te verlagen, want zou betekenen dat we direct 15 percent meer middelen in handen hebben. Ik reken dus op u dat we daarin slagen.

Uw suggestie om een impactanalyse te maken, zal ik meenemen. U weet dat de Vlaamse Regering de regelgevingstoets en de regelgevingsimpactanalyse evalueert. Er worden veel toetsen gevraagd: de kindtoets, de jeugdtoets, de Brusseltoets... Nog even en we zijn meer met toetsen dan met wetgeving bezig. Maar ik wil uw suggestie om na te gaan wat de impact op de scholen is, meenemen. Het is een goede suggestie. We moeten dat met minister Bourgeois bekijken, want hij is de coördinator als de toetsregelgeving moet worden aangepast.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik dank u voor het eerste en het laatste deel van uw antwoord. Het is zo dat extra regelgeving zich uitstrekt over zaken die niet echt met het onderwerp te maken hebben. Dat is het probleem van onze overgereguleerde samenleving. Het lijkt me terecht om zeker voor het onderwijs aandacht voor het probleem te vragen. Onderwijs dient een nobel algemeen belang, en is fundamenteel voor de toekomst van onze samenleving. Mensen in het onderwijs moeten bezig zijn met lesgeven, en zo weinig mogelijk energie in andere zaken steken.

De RIA is een instrument dat het parlement heeft gecreëerd. Ik ben blij dat het wordt geëvalueerd, en dat de Vlaamse Regering suggesties zal formuleren. Ik moet evenwel tegenspreken dat het erg ingewikkeld is. Ik meen te weten dat ook het Jongeren- en kindeffectenrapport (JOKER) daar inzigt. Het zou toch mogelijk moeten zijn om dat via één instrument op een transparante, eenvoudige manier te doen.

Naast die formele RIA's zou u op het kabinet of via de administratie een bepaalde reflex kunnen ontwikkelen.

Minister Pascal Smet: Ik sprak ook van een reflex.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik bedoel het structureler. Neem de duurzame ontwikkeling: er zijn in dat verband in elk beleidsdomein contactpersonen die men gemakkelijk via e-mail kan bereiken en informeren. Zo weet men wat men in andere beleidsdomeinen aan het doen is en welke regelgeving men voorbereidt. Dat is een.

Twee: ik pleit er niet voor om alle extra regelgeving die van andere beleidsdomeinen komt, niet op scholen toe te passen. Het is evident dat men in een school opleidingen krijgt die op de werkelijkheid zijn gebaseerd en dat men dus met een machine leert werken volgens de voorschriften die in dat verband in bedrijven gelden.

U hebt terecht gezegd dat het hier over iets anders gaat, over de specificiteit van de scholen. Sommige regels zijn overbodig en zijn niet afgestemd op de specificiteit van de scholen. De praktijk leert bovendien dat dit ook geldt voor knelpuntopleidingen. Ik heb een voorbeeld dat niet uit het leerplichtonderwijs komt, maar van de mensen van SYNTRA, die wegens de extra regelgeving en de zware controles zeggen dat extra investeringen zo groot zijn dat ze beslissen om af te bouwen. Dat is spijtig, zeker als het gaat over knelpuntopleidingen. Ik kan u daarover meer informatie bezorgen.

Ik pleit ervoor om met het federale niveau te blijven overleggen, want daar worden veel zaken beslist. Het nadeel is dat het federale niveau weinig concrete onderwijsbevoegdheden heeft, en dus niet goed aanvoelt wat de impact van bepaalde regels zijn. Ik spoor u daarom aan om niet te wachten op een groot overleg met alle regeringen, maar al bilaterale contacten te leggen en de 6 percent hier en daar ook ter sprake te brengen, want daar moeten we blijven voor pleiten.

De heer Boudewijn Bouckaert: De RIA is geen formele oefening. De analyse is bedoeld om de voorgestelde regelgeving te screenen en een kosten-batenanalyse maken. Soms moet men dan besluiten dat een voorstel niet opportuun is. Ik merk wel dat de RIA's soms op rituele oefeningen uitdraaien. Soms worden er RIA's gemaakt over regelgeving waarover eigenlijk beter geen RIA's worden gemaakt. Ik geef als voorbeeld het decreet over de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen voor anderstaligen in het onderwijs. Daarvoor is een RIA gemaakt, maar dat hoefde echt niet, en de desbetreffende RIA herhaalde eigenlijk gewoon een beetje wat er in de motivering staat.

RIA's zouden daarentegen veel grondiger moeten gebeuren voor alle regels die een impact hebben op de administratieve last van de scholen. Ik heb met de parlementsvoorzitter afgesproken om in het kader van het interinstitutioneel akkoord tussen parlement en regering de RIA's eens te bekijken en om af en toe een RIA te laten evalueren: doet een administratie haar werk via het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving (ICW) van mevrouw Populier in Antwerpen? De administratieve last moet onder controle blijven.

De voorzitter: Ik stel voor dat we inzake dit debat een pauze inlassen, in afwachting van de resultaten die we toch binnen enkele maanden van de minister mogen verwachten. Uit alle hoeken vernemen we dat dit voor de scholen een prangend probleem is.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Se-n-Se-opleiding Integrale Veiligheid

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag is een vervolgvraag; met uw goedvinden zal ik dus niet opnieuw het hele probleem schetsen. Op 11 februari 2010 is dit probleem in de plenaire vergadering aangekaart. Op 9 maart peilde ik dan in een vraag naar de stand van zaken van het overleg met de federale verantwoordelijke. U zei toen dat het overleg op 11 maart zou doorgaan. Ik heb daarvoor, zoals beloofd, een kaarsje aangestoken. Ik hoop dus op een gunstig antwoord op mijn vragen.

Dit zijn de vragen. Wat heeft de bijeenkomst van uw kabinet, het departement Onderwijs en het kabinet en het departement Binnenlandse Aangelegenheden opgeleverd? Indien deze

bijeenkomst niets heeft opgeleverd: hebt u reeds overlegd met uw federale collega bevoegd voor binnenlandse zaken? Zo ja, wat was de uitkomst van dit overleg? Ik vraag dus informatie over de stand van zaken.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, op 11 maart heeft een zeer constructieve vergadering plaatsgevonden waarop alle belangrijke knelpunten zijn opgelost. Daardoor wordt het mogelijk dit jaar de vierde module brandweerman voor leerlingen die slaagden in de eerste drie modules daadwerkelijk te organiseren. Met betrekking tot dit jaar is de dreiging weggenomen. Wat in de toekomst zal gebeuren, is afhankelijk van de concrete maatregelen die nog zullen worden genomen. Die zijn afhankelijk van de conclusies die uit de evaluatie van de opleiding zullen worden getrokken. Die evaluatie wordt eerstdaags opgestart.

Op de korte vraag van mevrouw Celis geef ik een kort antwoord. Ik hoop dat ze nu een gelukkige vrouw is. Ik ben in elk geval een gelukkig minister. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik ben zeer gelukkig. Ik ben soms met heel kleine dingen gelukkig. Ik zal de kaars uitblazen.

Minister Pascal Smet: Een heel mooi Vlaams spreekwoord luidt als volgt: 'Wie het kleine niet begeert, is het grote niet weerd'. *(Opmerkingen)*

Ik vind 'begeert' mooier. Ik ben passievol.

Mevrouw Vera Celis: Ik dank de minister. Eind goed, al goed.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de leertijd

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, op 8 juli 2008 heeft het Vlaams Parlement een nieuw decreet betreffende het stelsel van Leren en Werken binnen de Vlaamse Gemeenschap aangenomen. Het stelsel van Leren en Werken heeft betrekking op de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs, de centra voor deeltijdse vorming en de centra voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen, de zogenaamde leertijd binnen SYNTRA Vlaanderen. De drie systemen beschikken grosso modo over een eigen organisatie en een eigen omkadering. SYNTRA moet voor de component 'leren' aan de eindtermen voldoen en moet zich ook aan de onderwijsinspectie onderwerpen.

Hoewel de drie vormen van Leren en Werken hun eigenheid behouden, hebben ze een gelijkaardige opzet. Het voltijds engagement moet, met behoud van de meersporigheid, voor zo veel mogelijk jongeren worden verwezenlijkt. De afstemming tussen het deeltijds beroepssecundair onderwijs, de leertijd en de deeltijdse vormingen moet worden vergroot. Er moet een traject op maat van elke jongere worden aangeboden. Elke jongere moet een volwaardige kwalificatie worden aangereikt.

Ik heb vernomen dat de problemen van de jongeren in de leertijd toenemen en een steeds grotere inspanning van de lesgevers in de leertijd vragen. Dit zal wellicht ook het geval zijn in de twee andere systemen van Leren en Werken. SYNTRA beschikt echter niet over de omkadering om de jongeren tijdens de lesdag adequaat op te vangen. Vergeleken met de andere systemen van Leren en Werken, blijkt de hele omkadering en subsidiëring veel geringer.

Minister, u weet dat ik uw activiteiten met grote belangstelling volg.

Minister Pascal Smet: Mijnheer De Meyer, u volgt toch niet al mijn activiteiten? *(Gelach)*

De heer Jos De Meyer: Minister, dat is gelukkig niet het geval. Ik wil me tot uw onderwijsactiviteiten beperken.

Ik weet dat u ondertussen een bezoek aan het kantoor van SYNTRA in mijn stad hebt gebracht. Ik zal de eerste vraag in mijn tekst dan ook aanpassen.

Hoe evalueert u dit hopelijk interessante werkbezoek? Welke initiatieven zult u nemen om ervoor te zorgen dat jongeren in de leertijd op een gepaste begeleiding kunnen rekenen? Acht u het wenselijk het spanningsveld in de financiering en de omkadering van de verschillende systemen van Leren en Werken te laten afnemen? Ik stel deze laatste vraag bijzonder voorzichtig. Ik wil immers rekening houden met de financiële context.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik wil de vraag om uitleg van de heer De Meyer ondersteunen. Met betrekking tot een aantal thema's steunen we elkaar altijd. *(Opmerkingen)*

Op onderwijsvlak is dit zeker het geval.

De fundamentele vraag heeft betrekking op een probleem dat we al lang kennen. We weten dat het deeltijds beroepssecundair onderwijs heel anders dan het leercontract is georganiseerd. De structurele omkadering is helemaal niet zo uitgebouwd. In de praktijk merken we echter dat de doelgroep steeds moeilijker wordt. Ik kan getuigen dat alle deelnemers het hierover eens zijn. De betrokkenen hadden vroeger meer het gevoel dat ze die ene dag met de klassieke patronen en opleidingsverstrekkers op een professionele wijze konden organiseren. De doelgroep is verzaamd. Om een pedagogisch project op een verantwoorde wijze te kunnen uitbouwen, is er nood aan meer omkadering.

Ik onderschrijf de vraag van de heer De Meyer. Ik wil even verwijzen naar een concreet voorbeeld. In Gent beschikt SYNTRA blijkbaar slechts over anderhalve coördinator voor 450 jongeren. Die spanning is groot.

Ik zou ook een bijkomende vraag willen stellen. Binnen Leren en Werken vormt de leertijd de meest succesvolle optie. De kans op tewerkstelling is bijzonder groot. Meer dan 90 percent vindt na het afstuderen werk. Tegelijkertijd blijkt de instroom de laatste decennia te dalen. Het nieuwe decreet is onder meer bedoeld om hier een kentering in te brengen. We willen ervoor zorgen dat meer jongeren, en zeker de jongeren die hier het geschiktst voor zijn, voor de leertijd kiezen.

Misschien kan de minister bevestigen dat uit de eerste cijfers geen kentering blijkt. Er is nog steeds een daling van het aantal inschrijvingen. Ik heb dit punt tijdens de bespreking van de beleidsnota trouwens al eens ter sprake gebracht.

Ik zou de minister willen oproepen om ervoor te zorgen dat op een goede manier kan worden lesgegeven en dat over die richting voldoende wordt gecommuniceerd. De minister zou initiatieven moeten nemen om hier een succesverhaal van te maken. Het gaat dan zowel om de uitstroom als om de instroom. Graag zou ik vernemen of hij op dit vlak plannen heeft.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, ik zou graag een aanvullende vraag stellen. Het nieuwe decreet heeft ertoe geleid dat de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs en de centra voor deeltijdse vorming op eenzelfde niveau komen te staan. Ze worden op dezelfde manier gefinancierd. Dat was vroeger niet het geval. Ik herinner me dat de centra voor deeltijdse vorming zich in een aantal gebieden nog aan de nieuwe situatie moesten aanpassen. Ze moesten zich aanpassen aan het feit dat ze een onderwijsinstelling zijn geworden. Ik vraag

me af of de minister al over een eerste evaluatie beschikt. Hoe verloopt de werking nu? Ik stel die vraag voor de hele leertijd, maar in het bijzonder voor de centra voor deeltijdse vorming.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, de kenmerken van de jongerenpopulatie in de leeftijdscategorie tussen 15 jaar en 25 jaar zijn geëvolueerd en vergen een steeds specifiekere en meer geïndividualiseerde aanpak. Dit geldt ook voor de leertijd. Enerzijds zitten we met de inzet van een patroon. Hij staat in voor de opleiding en de begeleiding van de jongeren. Doorgaans beslaat dit 4 dagen van het voltijds engagement. Anderzijds is er de leertraject-begeleider, die voor de leerjongeren en de patroon de eerste contactpersoon vormt. Daarnaast spelen de coördinator leertijd en de lesgevers in het centrum een vooraanstaande rol.

Het aantal leerovereenkomsten kent de voorbije jaren een dalende trend. Deze daling, die de organisatie van de leertijd bemoeilijkt, heeft een aantal oorzaken. Enkele daarvan zijn de opkomst van het deeltijds onderwijs, de uiteenlopende vergoedingen voor jongeren en de hieraan verbonden kosten voor de patroons en vooral het imago probleem van de leertijd.

Dit imago is nog steeds negatief. Het getuigschrift leertijd heeft geen civiel effect. Er is geen mogelijkheid om studiebewijzen van het onderwijs te krijgen. Er is geen gelijkwaardige attestering en validering van het werkplekleren. Al sinds de verlenging van de leerplicht vormen de verschillende onderwijsrichtingen communicerende vaten. Het gaat van algemeen secundair onderwijs naar technisch secundair onderwijs, kunstsecundair onderwijs, deeltijds beroepssecundair onderwijs en de leertijd. Oorspronkelijk viel de leertijd buiten de leerplicht. De leertijd is minder bekend. In de perceptie van vele mensen behoort dit niet tot het onderwijsbeleid.

Daarnaast beïnvloeden een aantal sectoren de aantallen. Bepaalde sectoren, zoals de kappers, werken al van oudsher met het leertijdsysteem. Bepaalde beroepen gaan achteruit, zoals de knelpuntberoepen, de slagers, de bakkers en de horeca. Bepaalde oude beroepen, onder meer in de textiel- en modesectoren, zijn niet modern. In de bouwsector is een eigen opleidingssysteem ontwikkeld. Voor de grafische sector zijn bepalingen in een collectieve arbeidsovereenkomst opgenomen.

Er zijn verschillende redenen en verklaringen voor de daling. Het decreet betreffende Leren en Werken biedt jongeren uit de leertijd de mogelijkheid een getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, de derde graad van het secundair onderwijs en eventueel een diploma te behalen. Dit is nog niet tot de perceptie van de mensen doorgedrongen. Daarom wil ik samen met SYNTRA Vlaanderen deze troeven uitspelen om ouders en jongeren beter te informeren maar ook te stimuleren om een positieve keuze te maken voor de leertijd, als een volwaardig traject om een beroep aan te leren en met de mogelijkheid om nadien verder te studeren.

SYNTRA Vlaanderen ontwikkelde vorig jaar een nieuw strategisch plan, dat in 2010 wordt ingepast in een globale hernieuwde strategie van SYNTRA Vlaanderen en SYNTRA. De relance van de leertijd krijgt daarbij een belangrijke plaats. Het gaat in de eerste plaats om de verhoging van de instroom, het communiceren van de nieuwe diplomamogelijkheden, het verbeteren van de samenwerking met toeleidingspartners, het verder verruimen en vernieuwen van het aanbod, alsook het permanent oog hebben voor de kwaliteit via competentieontwikkeling van de actoren en de vernieuwing en optimalisatie van programma's zowel voor de lessen als voor wat betreft de opleiding bij de patroon. Hiervoor wordt intens samengewerkt met beroepssectoren, mede ook om de integratie en opvolging van het opleidingsluik bij de patroon en bij SYNTRA nog verder te optimaliseren.

Op 22 januari 2010 heb ik een eerste onderhoud gehad met de directie van SYNTRA Vlaanderen. Daarnaast ben ik onlangs ook in Sint-Niklaas geweest. SYNTRA Vlaanderen heeft op deze bijeenkomst diverse bekommernissen kenbaar gemaakt: over de leertijd, maar

ook over het snijvlak tussen onderwijs en werk, de Vlaamse kwalificatiestructuur, het hoger beroepsonderwijs, het actieplan Ondernemend Onderwijs, NT2 en laaggeletterdheid.

Er vindt vanaf nu een tweemaandelijks overleg plaats vinden tussen de directie van SYNTRA Vlaanderen en mijn kabinet. Een eerste dergelijk overleg in de nieuwe formule zal plaatsvinden op 7 april 2010.

Tijdens de vorige legislatuur werden heel wat initiatieven genomen om de omkadering of het comfort van de leertijd te verbeteren. Er werden extra leertrajectbegeleiders aangeworven waardoor het aantal te begeleiden leercontracten per leertrajectbegeleider daalde. Er werd in extra middelen voorzien voor de extra leertijd zodat een aantal klassen beroepskennis konden worden gesplitst en er uren werden vrijgemaakt voor jongeren met taal- en leerproblemen. De effecten van deze maatregel zijn voelbaar. De jongeren krijgen meer kansen om de leertijd te voleindigen en de basisleerkracht wordt iets minder geconfronteerd met ernstige taal- en leerproblemen.

Wij gaan uiteraard met SYNTRA Vlaanderen verder onderzoeken waar zwakke punten van omkadering zich juist situeren en hoe ze zich verhouden ten aanzien van andere systemen van deeltijds leren.

Ik geef u nog enkele cijfers. In 2000 waren daar 7047 leerlingen, in 2005 waren het er 4242 en in 2009 gaat het om 3744. Dat is dus een halvering op 9 jaar tijd. Ik heb de redenen daarnet gegeven. Wij hopen dat wij door alle wijzigingen die wij hebben opgenomen een kentering kunnen tot stand brengen.

Het is ook heel belangrijk om te signaleren dat wij dit meenemen naar de hervorming van het secundair onderwijs. Het is heel uitdrukkelijk een aandachtspunt om bijzondere aandacht te besteden aan de leertijd, het deeltijds bijzonder secundair onderwijs en het werkplekleren in de hervorming van het secundair onderwijs. Het is een van de doelstellingen om dit te integreren. Wij vinden dit belangrijk, in het bijzonder voor de kinderen die niet leermoe maar wel schoolmoe zijn. Wij willen dat nog meer structureel verankeren.

Op korte termijn zullen we nog meer communiceren en uitleg geven omdat er op het veld, bij de mensen, daarover toch nog een verkeerde perceptie bestaat.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Wij hebben van de minister van Onderwijs een positief antwoord gekregen. Leertijd is hoe dan ook binnen Onderwijs veelal een buitenbeentje dat vergeten wordt. Minister, de activiteiten die u op dit vlak al aan de dag hebt gelegd, wijzen op uw belangstelling voor deze ruime problematiek.

De inspanningen die u wilt doen op het vlak van imagovorming zijn uitzonderlijk belangrijk. Het onderstrepen van het civiele effect is voor de samenleving uitermate belangrijk.

Als we de verschillende vormen van deeltijds leren bekijken, blijkt dat de kans om achteraf effectief te worden tewerkgesteld het grootst is na het volgen van de leertijd. We mogen bij de imagovorming deze belangrijke troef zeker en vast gebruiken.

Ik blijf wel een beetje op mijn honger zitten met betrekking tot het spanningsveld tussen de financiering en de omkadering. Ik heb alle begrip voor de financiële situatie waarin wij ons bevinden en ik vraag ook geen gelijkstelling met de andere vormen, maar het huidige spanningsveld vind ik onrechtvaardig groot en kan op termijn niet langer worden verantwoord. Hier moet hoe dan ook stapsgewijze een inhaalbeweging gebeuren. Anders gaat deze kwaliteitsvolle opleidingsvorm er steeds meer onder leiden. Dat kunnen wij ons niet veroorloven.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer De Meyer, in welke zin vindt u dat onrechtvaardig?

De heer Jos De Meyer: Ik heb de cijfers gehoord en gelezen. Het spanningsveld van omkadering en financiering verschilt in die mate van de andere vormen van deeltijds leren dat dit niet kan worden verantwoord. Het gaat om een verhouding van een op zeven of een op acht. Ik pleit niet voor een identieke behandeling, maar een verhouding van dat niveau is onverantwoord groot.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, bedankt voor uw positieve reactie. Ik ben heel blij dat het relanceplan met SYNTRA nu al, dit schooljaar, concreet wordt.

Voor wanneer plant u die communicatie? Komt die er heel snel of na de vakantie, in augustus of zo?

U hebt een aantal concrete oorzaken van het mindere inschrijvingscijfer voor de leertijd gegeven. Voor twee ervan kan een niet zo dure oplossing worden gevonden. U zei impliciet dat de financiering van de leertijd zich baseert op de inschrijvingscijfers van 2 jaar geleden. In het gewone onderwijs gebruikt men daarvoor de cijfers van het vorige schooljaar. Maar ik zie dat dit een voordeel is – dus schrappen we dit maar.

Ik dacht dat het de bedoeling was van het decreet Leren en Werken om regionale overlegplatformen (ROP's) op te richten. Ik had begrepen dat die ROP's de mensen van de leertijd, de deeltijdse vorming en het deeltijds onderwijs samen zou brengen om bijvoorbeeld discriminatie in de vergoedingen aan te pakken. De jongere van vijftien die moet kiezen tussen een richting in het tbso waar ze een grote vergoeding krijgen – dat is bij ons het geval in de textiel – en een patroon die een minimale vergoeding geeft, kiest niet op basis van zijn talenten maar op basis van de vergoeding. Ik dacht dat daar een afstemming zou komen op het niveau van de ROP's. Loopt dat niet zo? Misschien kunt u daar later een antwoord op geven.

Wat betreft de verhouding tussen leertijd en onderwijs is het natuurlijk belangrijk dat wij hen vanuit Onderwijs ten volle waarderen, ook financieel, maar anderzijds wil ik hier toch wel even de bedenking maken dat men in de leertijd zelf ook wel blij is als men een iets andere perceptie heeft. Dat is nu net het aantrekkelijke voor die jongeren en ook voor die ouders: dat je uit het onderwijs kunt stappen en meer in het werkveld kunt staan. U zegt dat u dat zult integreren in de hervorming van het secundair onderwijs. Ik hoop dat we dat eigen karakter en profiel nog kunnen bewaren.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, uw vraagje heeft mij geïnspireerd om zelf ook nog iets te vragen. Het lijkt mij wenselijk en nuttig dat de leden van deze commissie eens een overzicht krijgen van de omkadering en financiering van de verschillende vormen van deeltijds leren. Maar ik begrijp dat dit niet onmiddellijk kan worden bezorgd. De minister kan ons het antwoord mogelijk via het secretariaat bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik sluit mij daarbij aan. Ik zat net hetzelfde te bedenken. Het zou ook interessant zijn om eens die vergoedingen van de bedrijven te kennen. Waar liggen de verschillen tussen de verschillende vormen van deeltijds onderwijs? Minister, mocht u daarover cijfers hebben, dan zou mij dat als commissielid ook bijzonder interesseren.

Minister Pascal Smet: Ik zal die cijfers opvragen en bezorgen. Dat van de ROP's moet ik eens nakijken. SYNTRA Vlaanderen heeft een eigen communicatieplan opgesteld. Zij moeten het doen. Ik zal dat communicatieplan opvragen, dan kunnen we u ook dat overmaken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de wiskundekennis van leerlingen uit het tweede middelbaar

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de peiling naar de kennis wiskunde in de eerste graad van het secundair onderwijs (A-stroom)

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, die cijfers kwamen in de actualiteit naar aanleiding van de wiskundekennis van onze leerlingen. Het testen van de kennis op het einde van het tweede middelbaar is ingevoerd in 2002. Intussen gebeurt dat al voor een aantal vakken. Deze test was ook weer niet wat hij moest zijn.

In uw beleidsnota geeft u aan dat het Vlaams onderwijs zijn toppositie voor wiskunde moet behouden. Uit een grootschalige peiling van de K.U.Leuven en de Vlaamse overheid blijkt echter dat een groot aantal leerlingen uit het tweede middelbaar de minimumdoelstellingen voor verschillende onderdelen van het vak wiskunde niet bereikt.

Aan het onderzoek namen 3257 leerlingen uit 91 scholen deel. Zij kwamen uit de A-stroom. Leerlingen uit de B-stroom werden niet bevraagd.

Uit de resultaten blijkt dat slechts 28 procent van de leerlingen die deelnamen aan de peiling, de eindtermen voor het domein bewerkingen haalt. Getallen optellen en aftrekken lukt bij de meesten, maar weinig jongeren kunnen correct vermenigvuldigen en delen met gehele of rationale getallen. Bijna de helft heeft moeite met het vermenigvuldigen van machten. 72 procent van de leerlingen heeft problemen met rekenen met veeltermen. Er worden voorbeelden gegeven van de formules die moesten worden uitgewerkt. Zij waren onvoldoende gekend.

Ook het berekenen van de omtrek en oppervlakte van een meetkundige figuur vormt voor veel leerlingen een probleem. Slechts drie op de vijf leerlingen kunnen de oppervlakte van een cirkel berekenen als de straal gegeven is. Uit de foutenanalyse blijkt dat een vijfde van de leerlingen de vereiste formule niet kent en dat anderen omtrek met oppervlakte verwarren.

Leerlingen die hebben gekozen voor technische onderwijsopties, zoals handel of industriële wetenschappen, scoren het allerslechtst. Nochtans wordt die keuze gemaakt op basis van competenties, op basis van kennen en kunnen. Maar precies die leerlingen scoorden dus het slechtst.

De leerlingen uit de technische opties hebben problemen met bijna alle onderdelen behalve ruimtemeetkunde. Nochtans is een goede wiskundekennis onontbeerlijk voor deze groep leerlingen.

Minister, wat was precies de doelstelling van dit onderzoek? Ging het om een eenmalige peiling? Werd er ook onderzoek verricht naar de kennis van andere vakken?

De resultaten van deze peiling zijn verrassend, temeer daar het recentste PISA-onderzoek van 2006 uitwijst dat de Vlaamse jongeren topscores halen op het vlak van wiskundige geletterdheid. De resultaten die hier worden aangegeven, geven het andere uiterste. Hebt u daar een verklaring voor? Welke beleidsmatige conclusies trekt u uit deze peiling?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken en te verbeteren is de Vlaamse overheid in 2002 gestart met een systeem van periodieke peilingen. Peilingen brengen de beheersing van de decretaal vastgelegde eindtermen en ontwikkelingsdoelen in beeld. Het is de maatschappelijke opdracht van elke school om ervoor te zorgen dat hun leerlingen deze minimumdoelen verwerven.

De bedoeling van de peilingen is niet alleen de overheid van informatie te voorzien, maar ook scholen leerkansen te bieden. Op basis van betrouwbare landelijke gegevens over de leerprestaties van leerlingen kan inhoudelijk en op het vlak van kwaliteit een duidelijke koers bepaald worden. De peilingstoetsen besteden ook aandacht aan leerling-, klas- en schoolkenmerken. Zowel voor de scholen als voor de overheid is het leerzaam te weten of verschillen in leerlingenprestaties verband houden met deze kenmerken.

Ik vernam uit de krant dat de peiling betreffende wiskunde in de eerste graad secundair onderwijs, uitgevoerd door een interdisciplinair onderzoeksteam van de K.U.Leuven in opdracht van de Vlaamse overheid, klaar is. Intussen hebben we die eindtermen kunnen opvragen via de webstek van uw departement.

Uit de resultaten van dit peilingsonderzoek blijkt dat de kennis van wiskunde niet slecht maar ronduit dramatisch is. Leerlingen uit het tweede middelbaar halen de opgelegde eindtermen voor wiskunde veel te vaak niet. Dit roept uiteraard vragen op over de kwaliteit van het wiskundeonderwijs tot 14 jaar.

Ook opmerkelijk is dat volgens de peiling het niet halen van de eindtermen nog meer het geval is in scholen met een grote concentratie aan GOK-leerlingen.

De discussie over de eindtermen is niet nieuw. Onze eindtermen zijn competentiegericht opgesteld, waarbij de competenties worden gezien als een synthese van kennen en kunnen. Het is steeds zoeken naar een gezond evenwicht tussen dit kennen en kunnen. Waar decennia geleden de nadruk vooral lag op het kennen, lijkt de slinger nu toch te ver over te slaan naar het luik kunnen. Want dat is toch een conclusie die men kan trekken uit deze nieuwe resultaten: er is een gebrek aan kennisoverdracht. Blijkbaar moeten leerlingen zich vooral gelukkig voelen in de school, wat uiteraard belangrijk is, maar mag er niet veel meer gevraagd worden van de leerlingen. Stellingen en bewijzen vragen of uit het hoofd leren is blijkbaar te veel gevraagd voor onze leerlingen. Het moet vooral leuk zijn en dus ligt de nadruk op vaardigheden. Hierdoor is de verhouding tussen kennis en vaardigheden zoek.

De peilingresultaten zullen nu naast andere onderzoeks- en evaluatieresultaten en ervaringen uit de dagelijkse praktijk worden gelegd. Er zullen samen met de andere onderwijspartners verklaringen worden gezocht om dan te zoeken naar hefboomen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. De vorige onderwijsminister wenste dit te doen via een kwaliteitsdebat, om nadien de aanbevelingen ervan om te zetten in concrete acties.

Ondertussen wachten we op de hervormingen binnen het secundair onderwijs, wat het voorstel met zich zal meebrengen om de studiekeuze pas na de eerste graad te doen. De eerste graad zal een algemene vorming zijn, waarbij men mag vrezen voor de kwaliteit van de wiskundekennis van de 14-jarigen.

Kwaliteitsverbetering veronderstelt een permanente afstemming van diverse facetten van het onderwijssysteem op elkaar. Eindtermen zijn slechts één element in een complex systeem van mechanismen en actoren die een invloed hebben op wat op school wordt geleerd. Ook de Entiteit Curriculum van het Departement Onderwijs en Vorming en de schoolinspecties spelen een rol. De inspectie gaat de kwaliteit van het studiepeil in een school, een graad of een studierichting na en kijkt of er voldoende aandacht is voor evaluatie van vaardigheden op schoolniveau en of die evaluatie peilt naar de realisatie van eindtermen en leerplandoelstellingen.

De schoolinspectie hoeft dus niet te wachten op peilingen die de Vlaamse overheid vraagt om na te gaan of de eindtermen worden bereikt. De inspectie controleert immers de scholen op frequentere tijdstippen. Blijkbaar heeft de inspectie niet gezien dat de eindtermen voor wiskunde door 14-jarigen amper worden gerealiseerd.

Ik heb dan ook de volgende vragen aan de minister. Hoe lang is de minister reeds op de hoogte van de resultaten van deze peiling? Ik heb dat zelf in de krant moeten lezen. Wat

betreft de kwaliteit van het wiskundeonderwijs voor leerlingen tot 14 jaar zitten we duidelijk niet op koers. Zal de minister deze evolutie veranderen en zo ja, wat houdt een koerswijziging dan juist in? Zullen de eindtermen worden veranderd, en zo ja, in welke zin? Deelt de minister de mening dat de verhouding tussen kennis en vaardigheden inzake wiskunde zoek is? Het toepassen van inhoudsmaten voor het berekenen van een recept is duidelijk geen probleem – dat zijn vaardigheden – maar bewerkingen en rekenen met veeltermen – dat is kennis – hebben de meesten niet onder de knie. Zal de minister de verhouding tussen kennis en vaardigheden, de synthese van kennen en kunnen aanpassen?

Welke leerling-, klas- of schoolkenmerken verklaren het feit dat scholen met een grote concentratie aan GOK-leerlingen duidelijk nog minder de eindtermen wiskunde halen? Naast welke andere onderzoeks- en evaluatieresultaten zullen deze peilingresultaten worden gelegd? Zal de minister dit in navolging van zijn voorganger doen via een ‘kwaliteitsdebat’? Zo ja, in welk tijdspad voorziet de minister? Wanneer wil hij de aanbevelingen omzetten in concrete acties? Indien er een kwaliteitsdebat zal komen met aanbevelingen, zal dit dan niet het tijdspad van de hervormingen van het secundair onderwijs doorkruisen?

Hoe zal de minister de resultaten van de huidige peiling in deze hervormingen integreren? Wat leren ons de bevindingen van de inspecties over de verhouding tussen kennen en kunnen, over de evaluatie van vaardigheden en over de realisatie van de eindtermen en de leerplandoelstellingen? Hebben de schoolinspecties tot op heden geen enkele melding gemaakt over het niet-bereiken van de eindtermen wiskunde in bepaalde scholen? Indien neen, worden de schoolinspecties dan goed uitgevoerd? Zo ja, is er dan geen gevolg gegeven aan deze opmerkingen?

Mevrouw Celis verwees al naar het PISA-onderzoek van 2006, het vorige dateert van 2003. Deze peiling is uitgevoerd vanaf mei 2009. De resultaten voor wiskunde gingen er tussen 2003 en 2006 op achteruit. Uit de peiling van 2009 blijkt dat tussen 2006 en 2009 de kennis van wiskunde opnieuw daalt. Ik ben dus bevreesd voor deze evolutie.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega’s, het onderzoek over wiskunde in de eerste graad van het secundair onderwijs past in een systeem van periodieke peilingen waarmee de Vlaamse overheid in 2002 is gestart. Een peiling is een grootschalige afname van toetsen bij een representatieve steekproef van scholen en leerlingen in het basis- en secundair onderwijs. Ze neemt een aspect van het Vlaams onderwijs onder de loep. Peilingen onderzoeken in welke mate leerlingen bepaalde eindtermen of ontwikkelingsdoelen hebben bereikt.

Sinds 2007 worden jaarlijks twee peilingen afgenomen. In mei 2009 werd niet alleen een peiling over de beheersing van de wiskunde-eindtermen op het einde van de A-stroom in de eerste graad van het secundair onderwijs afgenomen, maar ook een peiling over de beheersing van wiskunde op het einde van het basisonderwijs. Het jaar voordien werd – naast een peiling over het Nederlands in het basisonderwijs – een peiling uitgevoerd over de beheersing van wiskunde bij de leerlingen van het beroepsvoorbereidend leerjaar, dus op het einde van de B-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs. Dit betekent dus dat nu de resultaten van drie recente peilingen over wiskunde voorhanden zijn. De peiling van wiskunde in het basisonderwijs was een herhaling van de eerste peiling in 2002, zodat ook kon worden nagegaan of er vooruitgang is.

Onderwijspeilingen zijn een onderdeel van de externe kwaliteitsbewaking. Ze zijn complementair aan internationale onderzoeken en aan de doorlichtingen door de inspectie. Met de peilingen wil de overheid in eerste instantie onderzoeken of scholen de door het Vlaams Parlement vastgelegde minimumdoelen inzake onderwijs realiseren. De overheid laat daarnaast ook onderzoeken of er systematische verschillen zijn tussen scholen in het percentage leerlingen dat de eindtermen beheerst en in welke mate eventuele schoolverschillen

samenhangen met bepaalde school- of leerlingenkenmerken. Ook dat is een vorm van kwaliteitsbewaking van het Vlaamse onderwijs.

In 2009 werd op het einde van de eerste graad secundair onderwijs alleen wiskunde onderzocht. Maar in de jaren daarvoor kwamen voor deze leerlingengroep reeds andere vakken of thema's aan bod: informatieverwerking- en verwerking in 2004, biologie, met een praktische proef onderzoeksvaardigheden in 2006, en Frans lezen, luisteren en schrijven in 2007. Ook voor het basisonderwijs werden intussen al vijf peilingen over verschillende leergebieden afgenomen.

De resultaten van deze peilingen zijn steeds verspreid door middel van brochures en op de website van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. De afgelopen jaren zijn op initiatief van de overheid hierover verschillende kwaliteitsdebatten gevoerd. Die debatten hebben geresulteerd in een brochure met aanbevelingen voor verbeteracties, die ook breed wordt verspreid.

Internationale onderzoeken, zoals de PISA-studie en de Vlaamse peilingen, belichten elk verschillende aspecten van de onderwijskwaliteit. Internationale prestatiemetingen bieden ons vooral zicht op de plaats van het Vlaams onderwijs ten opzichte van andere onderwijs-systemen in bepaalde domeinen. Relatief gezien, scoort Vlaanderen goed voor wiskunde. Dit is onder meer het geval in de PISA-studie, een meting bij 15-jarigen in de deelnemende landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Inhoudelijk zijn er echter verschillen tussen wat de PISA-studie en de Vlaamse peilingen meten.

Om na te gaan in welke mate internationale onderzoeken de Vlaamse eindtermen dekken, is in 2006 een wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. De onderzoeksvragen waren de volgende: 'In welke mate sluiten de conceptuele kaders van TIMSS en PISA aan bij de Vlaamse eindtermen?' en 'In welke mate sluiten de opgaven aan bij de Vlaamse eindtermen en het Vlaamse peilingonderzoek?'

Er is een vergelijking gemaakt voor de vakken Nederlands, wiskunde en wetenschappen. Voor wiskunde blijkt de dekking niet sluitend te zijn. Slechts 61 percent van de opgaven in de PISA-studie kunnen aan de Vlaamse eindtermen voor de eerste graad worden gelinkt. Uiteraard heeft dit deels te maken met het verschil in de beoogde leerlingenpopulatie. In de PISA-studie gaat het om vijftienjarigen. In de Vlaamse peilingen gaat het om jongeren van 14 jaar oud. We mogen ervan uitgaan dat bepaalde onderdelen van de PISA-studie nog niet in de eindtermen voor het einde van de eerste graad van het secundair onderwijs zijn opgenomen. Daarnaast gaat de PISA-studie tevens na of leerlingen van 15 jaar in staat zijn wiskunde in het dagelijkse leven te gebruiken. De Vlaamse peilingen onderzoeken eindtermen waarbij dat accent minder wordt gelegd.

Ik ben sinds 22 februari 2010 op de hoogte van de resultaten van deze peiling. Die dag heeft de onderzoeksgroep de resultaten van de peiling naar wiskunde in het basisonderwijs en in de A-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs toegelicht.

De resultaten van de peiling in de A-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs zijn niet goed. De resultaten van de peiling naar wiskunde in het basisonderwijs zijn wel behoorlijk goed. Bovendien kunnen we deze resultaten vergelijken met de resultaten van de eerste peiling naar wiskunde in 2002.

Voor zeven van de veertien herhaalde toetsen valt een vooruitgang te noteren. Voor drie toetsen wordt het resultaat van de peiling van 2002 geëvenaard. Voor vier toetsen bereiken in 2009 minder leerlingen de eindtermen dan in 2002. Meestal gaat het om verschillen van 1 tot 2 percent. Slechts voor één toets is het resultaat significant minder goed dan in 2002. We kunnen hieruit niet concluderen dat de kwaliteit van het wiskundeonderwijs tot 14 jaar zwak is of dat het niveau van ons wiskundeonderwijs een algemene daling kent.

Het is duidelijk dat er iets misloopt in de eerste graad of, meer concreet, in de aansluiting tussen het basis- en het secundair onderwijs. Wat precies moet worden verbeterd en hoe dat best zou gebeuren, moet tijdens het kwaliteitsdebat met de verschillende actoren aan bod komen. Mogelijk zal op verschillende fronten en door verschillende actoren actie moeten worden ondernomen. Een herziening van de eindtermen vormt een mogelijke verbeteractie. Dit is echter niet onmiddellijk noodzakelijk. Dit is afhankelijk van de resultaten van het kwaliteitsdebat.

Ik deel de mening van mevrouw Van Steenberge niet. Ik heb de indruk dat ze dit graag poneert. Het is in elk geval niet de eerste keer dat ze stelt dat er minder kennisoverdracht is en dat de nadruk te veel op vaardigheden ligt. Ik heb de indruk dat dit een punt van geloof is geworden. Met een geloof moeten we altijd opletten. *(Opmerkingen van mevrouw Gerda Van Steenberge)*

Mevrouw Van Steenberge, ik heb het over de kennisoverdracht en de vaardigheden. Ik begin daar enig patroon in te zien. Ik leer u ook maar kennen. U merkt dat ik aandachtig luister naar wat u zegt. Anders zou ik geen patroon kunnen ontwaren. De basis is goed naar de mensen te luisteren. *(Opmerkingen)*

Het is een kwestie van behendigheid. Ik volg wel altijd een rechte lijn. Dat ben ik vorige keer trouwens vergeten te zeggen. Het is mogelijk te zigzaggen rond een rechte lijn.

Ik vind niet dat u kunt concluderen dat er een gebrek aan kennisoverdracht is. Het door u aangehaalde voorbeeld illustreert volgens mij iets anders dan het verschil tussen kennis en vaardigheden.

Met veeltermen kunnen rekenen, hoort wel degelijk bij de wiskundige vaardigheden. Deze vaardigheid heeft een hogere abstractiegraad dan het berekenen van inhoudsmaten in een praktische context. Een grote lijn die uit deze resultaten naar voren komt, is de vaststelling dat de leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs blijkbaar een grote stap in het wiskundig abstraheringsproces moeten zetten. Dat is een belangrijke les. De leerlingen maken kennis met de eerste toepassingen van de algebra, waaronder veeltermen, wiskundige functies en modellen. We mogen de intrinsieke moeilijkheden van dit abstraheringsproces voor leerlingen niet onderschatten. We moeten verder analyseren hoe ver we hierin kunnen gaan. Het lijkt me evident dat we hierbij steeds een goed evenwicht tussen kennis en vaardigheden zullen moeten behouden. In die mate ben ik het eens met mevrouw Van Steenberge. Er moet steeds kennisoverdracht blijven. De slinger mag niet doorslaan. Voor mij is dit geen of- ofverhaal, maar een en-enverhaal.

In het licht van dit wetenschappelijk onderzoek is de leraren om hun mening gevraagd. In hun ogen is er blijkbaar geen sprake van een polarisering. Het merendeel van de leerkrachten blijkt voor de gulden middenweg te kiezen. Hierbij worden kennis en vaardigheden belangrijk geacht. Dit is de weg die ik ook wil volgen.

De concentratiegraad van GOK-leerlingen in een school wordt bepaald door het aantal leerlingen op een school die op basis van een of meerdere GOK-criteria in aanmerking komen. In deze peiling presteren leerlingen minder goed voor wiskunde naarmate er meer GOK-leerlingen in een school zitten. Dit fenomeen manifesteert zich trouwens in verschillende peilingen. Het onderzoek laat ons niet toe de precieze oorzaak hiervan aan te geven. Het geeft wel aan dat we ons moeten blijven inzetten voor de ondersteuning van deze scholen. Het nieuwe financieringssysteem laat dit in de toekomst ook toe.

In het verleden werden de peilingresultaten, waar mogelijk, gelegd naast de resultaten uit ander relevant nationaal en internationaal onderzoek zoals TIMSS, PISA en gelijkaardig onderzoek in Nederland. Daarbij wordt nagegaan of die resultaten de peilingresultaten bevestigen. Daarnaast werd ook aan de verschillende actoren gevraagd of zij onderzoeks- of evaluatieresultaten hebben die de peilingresultaten bevestigen of weerleggen. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de resultaten van toetsen die door de koepels worden afgenomen.

We zijn inmiddels al gestart met het kwaliteitsdebat. Ik zal ook met de verschillende actoren aan tafel gaan zitten en plan een conferentie eind dit jaar, begin volgend jaar. Het is inderdaad belangrijk om de meningen van iedereen te horen en samen te komen met het oog op verbeteracties. De timing hiervan hangt uiteraard af van de aard van de te ondernemen acties. Daar wil ik mij nu niet op vastpinnen. Het zal duidelijk zijn dat veel verbeteracties niet tot mijn verantwoordelijkheid behoren, maar tot die van andere actoren.

De resultaten van deze peiling over wiskunde in de eerste graad secundair onderwijs vormen samen met de resultaten op eerdere peilingen en de peilingen in het basisonderwijs heel interessant materiaal voor de discussies over de hervorming van het secundair onderwijs. Die discussies lopen. Misschien niet op de frontpage, maar ze lopen op dit ogenblik wel degelijk. Ik heb de opdracht gegeven om deze onderzoeksresultaten verder te analyseren en in dit debat te gebruiken, in het bijzonder voor wat betreft de overgang van basisonderwijs naar secundair onderwijs.

De inspectie onderzoekt in de scholen in welke mate de eindtermen, zoals geoperationaliseerd in onderwijsdoelstellingen die vastliggen in goedgekeurde leerplannen, zijn bereikt. Ze onderzoekt niet de verhouding tussen kennen en kunnen omdat dat wordt gewaarborgd door de eindtermen, met name door de leerplannen. Als de inspectie vaststelt dat deze onderwijsdoelstellingen in onvoldoende mate zijn bereikt bij de leerlingen, wordt een ongunstig advies of een voorlopig gunstig advies uitgebracht. Dit advies wordt geformuleerd ten aanzien van de studierichting, niet ten aanzien van een vak apart.

In de voorbije maanden, van oktober tot februari, werd in 42 secundaire scholen tijdens de doorlichting een grondig onderzoek gevoerd naar studierichtingen met wiskunde in de benaming. In 23 scholen werd een voorbehoud geformuleerd. Hoewel niet exact op basis van de digitaal geregistreerde gegevens kan worden aangetoond of dit in alle gevallen expliciet met wiskunde te maken had, kan toch in algemene zin gesteld worden dat de onderwijsinspectie wel degelijk knelpunten heeft vastgesteld. De scholen moeten nu, binnen een termijn die per school wordt vastgesteld maar die minstens één jaar bedraagt, de tekorten wegwerken.

Welke zijn nu de conclusies die ik trek, naast die die ik al heb aangegeven? Terecht wordt na een peiling altijd gevraagd naar de verklaringen en naar wat er kan gebeuren. Het debat is nu gestart. De dag dat het in de krant stond, was ook de dag dat het werd toegelicht. Ik was op de conferentie die het startschot was voor dit kwaliteitsdebat.

Ik spreek alle actoren op de verschillende niveaus aan. Ik sluit niet uit dat we de eindtermen moeten herschrijven, maar ik zeg vandaag ook niet dat we dat moeten doen. Alle actoren – de leerplanmakers, lerarenopleiders, pedagogisch begeleiders, nascholers, uitgevers, directeurs en leraren – zullen een bijdrage moeten leveren om op termijn vooruit te gaan.

Dit toont aan hoe belangrijk het onderzoek met externe peilingen is voor de bewaking van de kwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Dank u, minister, voor het zeer uitgebreide antwoord. Een eerste bedenking is dat die peilingen op zich, zoals u aanhaalt, natuurlijk zeer belangrijk zijn, maar dat ze op die leeftijd, zeker in vergelijking met de resultaten van andere onderzoeken in Europa, allemaal relatief zijn. Daaruit concluderen dat de leerlingen minder verstandig zijn en dat de kennis achteruitgaat, is misschien een beetje voorbarig. Je ziet dat oudere leerlingen een inhaalbeweging maken. Men komt op een aantal zaken nog zo dikwijls terug dat ze perfect een inhaalbeweging kunnen maken.

Ik heb de peilingtoets van Biologie 2006 volledig meegemaakt. Toen ik de vragen in die prachtige brochures bekeek, schrok ik er niet van dat de resultaten niet goed waren. Ze waren ook niet goed in 2006. Om maar een voorbeeld te geven: er werd gevraagd naar het begrip

fotosynthese op het einde van het tweede jaar. Ik heb dat begrip aan de kinderen uitgelegd in een eerste jaar. Op die leeftijd houden zij dat echt geen jaar goed genoeg bij om dat uitgebreid te kunnen weergeven. Wat gaat u daarmee doen?

Ik neem aan dat ik een parallel kan trekken tussen het opvolgen van wiskunde en het opvolgen van biologie en dat er gevolg aan zal worden gegeven met een kwaliteitsdebat. Die aanbevelingen, dat is inderdaad een en-enverhaal. Minister, daar hebt u overschot van gelijk. Het is ten dele het aanpassen van de eindtermen, het is ten dele het aanpassen van werkvormen, van het didactische proces. Daar moeten gevolgen aan worden gegeven.

Ik wil afsluiten met mijn belangrijkste bedenking: u moet zeer veel moeite doen om de kennis van de leerlingen te bewaken. U mag zeker het niveau niet laten zakken om hun resultaten te verbeteren. Dat is mijn bezorgdheid. Ik wil alle krediet geven, maar zorg er toch alstublieft voor dat u met betrekking tot de kwaliteit van het aso, van specifieke richtingen, de lat hoog genoeg legt. Dat moet u meenemen in het kwaliteitsdebat.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: De afsluiter van mevrouw Celis vormt het begin van mijn repliek op uw antwoord, minister. Vooreerst wil ik u bedanken voor uw antwoord. U doet een beetje uitschijnen alsof het bij mij een of-ofverhaal is. Ik heb duidelijk in mijn interpellatieverzoek – want dat was mijn vraag oorspronkelijk – geschreven dat het een zoeken is naar het juiste evenwicht tussen kennen en kunnen. Als ik vergelijk met wat mijn kinderen nu moeten kennen in wiskunde, dan ligt dat al een stukje lager dan wat wij – en ik spreek spijtig genoeg al van 25 jaar geleden – moesten kennen. Van ons werd meer kennis van wiskunde verwacht.

Ik sluit mij dus aan bij mevrouw Celis. Laat alstublieft die kennis niet naar beneden gaan. De peiling van Frans was inderdaad ook slecht. Men heeft toen de eindtermen aangepast. Ik hoop dat het niet een aanpassing was om de kennis van het Frans naar beneden te halen, want dat is absoluut nefast.

U zegt dat de PISA-peiling een andere peiling is. Dat is waar. Daar gaat het om 15-jarigen en ze peilen daar meer naar vaardigheden dan naar kennis. Dat staft mijn stelling dat de vaardigheden bij onze kinderen beter zijn dan hun kennis. De PISA-peiling is dan ook beter dan de peiling die nu werd gevoerd.

U zegt dat de peiling bij het basisonderwijs goed is. Dat kunnen we vaststellen. Het grote probleem is de grote stap in het abstraheringsproces bij de kinderen. Volgens mij ligt de fout bij het basisonderwijs, waar het abstract denken volledig is weggenomen. Ik geef een voorbeeld in verband met zinsontleding. Voor Nederlands was dat bij ons vrij abstract. Dat is nu volledig weggenomen. De kinderen kennen geen lijdend voorwerp meer in het lager onderwijs. Zij moeten dat in het secundair onderwijs volledig proberen bij te benen als zij een andere taal leren. Daarvoor moeten ze wel het lijdend voorwerp kennen. Er moet opnieuw worden nagedacht over het abstract leren denken in het basisonderwijs zodat de stap naar het secundair onderwijs niet zo groot is.

Met betrekking tot mijn laatste opmerking, over de scholen met GOK-leerlingen, zegt u dat de precieze oorzaken niet gekend zijn. Ik zou u willen vragen om verder onderzoek te verrichten naar de precieze oorzaken vooraleer u besluit om meer middelen te besteden. Die zullen uiteraard nodig zijn, maar vooraleer u meer middelen uittrekt, moeten we toch de precieze oorzaken kennen van de grotere achterstand in wiskunde.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik sluit mij aan bij mevrouw Celis. Zij zegt: “Indien ik als leerling die vragen zou zien, ik zou er ook moeite mee hebben.” Ik heb een gelijkaardige reactie. Ik heb nu de vragen bekeken. Mijn zoon zit in het derde technische. Hij leert nu wat op het einde van het tweede jaar in die peiling werd gevraagd. Als die leerlingen ook getest zijn, dan

is het vrij logisch dat die leerlingen op het einde van het tweede jaar niet scoren. Is het voldoende nagegaan of leren ze te laat?

Minister Pascal Smet: Dat is nu het onderwerp van het debat. Iedereen is gesensibiliseerd. Iedereen kijkt het nu na. Het lijkt me eigenaardig indien dit zo zou zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■